Raadsmededeling openbaar

Nummer	:	61-2026
Datum	:	15 mei 2026
B&W datum	:	26 mei 2026
Beh. Ambtenaar	:	Anna-Lena Penninx
Portefeuillehouder	:	Erik Groters
Onderwerp	:	Evaluatie uitnodigingskader zon en wind

Aanleiding:
In 2021 is het Uitnodigingskader zon en wind vastgesteld in de gemeente Aalten. Dit kader had als doel om initiatieven op het gebied van zonnevelden en windmolens te realiseren met respect voor de leefomgeving. Na 2021 is er echter veel veranderd. Door onder andere netcongestie stagneerde de ontwikkeling van zonnevelden en windmolens in Nederland. Als gemeente hebben we vanuit het Akkoord van Groenlo en de Regionale Energie Strategie (RES) echter wel doelstellingen te behalen als het gaat om duurzame opwek en energieneutraliteit. In deze evaluatie willen we zichtbaar maken wat de huidige stand van zaken is en welke richting we op zouden moeten om de doelstellingen op het gebied van duurzame opwek te kunnen behalen.

Inhoud mededeling
Een uitnodigingskader staat of valt bij initiatiefnemers. Door de congestie op het elektriciteitsnet hebben nieuwe ontwikkelingen voor een groot deel stilgelegen. Er is in de gemeente Aalten wel een initiatief geweest voor een extra zonnepark aan de Wikkerinkweg. Hier heeft de gemeenteraad destijds besloten geen medewerking te verlenen. Men vond een zonnepark op goede landbouwgrond niet gewenst. Dit was het enige project dat zich heeft gemeld. En al waren er andere nieuwe aanvragen voor zonnevelden of windmolens gekomen dan konden ze toch niet worden aangesloten op het elektriciteitsnet. De congestie op het hoogspanningsnet van TenneT is hiervoor de bepalende factor geweest. Door deze netcongestie konden er in feite na 2021 geen nieuwe grote aansluitingen voor zon en windparken in het buitengebied aangelegd worden. Door deze omstandigheden kwamen er dus geen nieuwe initiatieven van de grond en was het uitnodigingskader dus in feite in de afgelopen periode niet uitvoerbaar. Hierdoor heeft het uitnodigingskader zijn doel niet kunnen bereiken, tot spijt van het college.

De afgelopen periode zijn er veel nieuwe ontwikkelingen geweest en er komen nog veel nieuwe ontwikkelingen aan die een relatie hebben met duurzame opwek van energie. Denk hierbij aan netcongestie, de doelstelling van de Regionale Energiestrategie (RES 2.0), energieopslagsystemen, het opzetten van de omgevingsvisie, het op te stellen Warmte-Koudeprogramma waarbij we in samenwerking met de regio toewerken naar elektrificatie van de gebouwde omgeving en de ontwikkeling van energiegemeenschappen zoals bijv. Energiehubs. Het huidige uitnodigingskader is dus niet meer voldoende. Het moet in samenhang worden gezien met andere ontwikkelingen.

Het huidige Uitnodigingskader zon en wind dient aangepast te worden naar een kader wat past bij de uitdagingen die er zijn als het gaat om bijvoorbeeld netcongestie, de doelstellingen van de RES 2.0, de combinatie duurzame energieopwek en energieopslag, de verduurzamingsopgave en de warmtetransitie richting aardgasvrij. Hiervoor moet breder gekeken worden naar de noodzaak en gevolgen voor het hele energiesysteem van de gemeente Aalten en de regio Achterhoek. Het wordt uiteindelijk uitgewerkt in een programma dat valt onder de Omgevingswet. Dit vraagt meer onderzoek. In juni 2026 wordt hiervoor een startnotitie opgesteld. In Q4 van 2026 komt hiervoor een concreet voorstel. Zodat we samen met de netbeheerder en andere partners kunnen blijven werken aan een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem in onze gemeente.

De volgende stukken zijn bijgevoegd:

- Evaluatie uitnodigingskader zon en wind

Gemeente
Aalten

Evaluatie
Uitnodigingskader zon en wind

Inhoudsopgave

Aanleiding 3
1. Huidige stand van zaken opwek duurzame energie 3
2. Evaluatie uitnodigingskader zon en wind 5
3. Vervolgstappen zijn noodzakelijk 6
4. Conclusie 7

Bestuurlijk opdrachtgever: Erik Groters
Ambtelijk opdrachtgever: Gertjan Sikking
Auteurs: Anna-Lena Penninx
Datum: 15 mei 2026

Aanleiding

In 2021 is het Uitnodigingskader zon en wind vastgesteld in de gemeente Aalten. Dit kader had als doel om initiatieven op het gebied van zonnevelden en windmolens te realiseren met respect voor de leefomgeving. Het Uitnodigingskader had twee functies: Het was een belangrijk instrument om aanvragen te beoordelen en initiatiefnemers konden uit het kader halen aan welke voorwaarden een initiatief moest voldoen.

Na 2021 is er echter veel veranderd. Door onder andere netcongestie stagneerde de ontwikkeling van zonnevelden en windmolens in Nederland. Als gemeente hebben we vanuit het Akkoord van Groenlo en de Regionale Energie Strategie (RES) echter wel doelstellingen te behalen als het gaat om duurzame opwek en energieneutraliteit. In deze evaluatie willen we zichtbaar maken wat de huidige stand van zaken is en welke richting we op zouden moeten om de doelstellingen op het gebied van duurzame opwek te kunnen behalen.

1. Huidige stand van zaken opwek duurzame energie

In het klimaatakkoord zijn afspraken vastgelegd om de CO2-emissie in Nederland fors te verlagen. Een van deze afspraken is de Regionale Energie Strategie (RES) aanpak.
De Achterhoekse gemeenten werken samen met het waterschap Rijn en IJssel, provincie Gelderland en de netbeheerders Tennet en Liander samen in de RES-regio Achterhoek aam de opwek van duurzame energie. In 2021 is in de RES 1.0 afgesproken om als regio 1,35 TWh per jaar duurzame energie op te wekken. Met deze opgave moeten we als regio aan de slag. Begin 2026 is de RES 2.0 vastgesteld door alle Achterhoekse gemeenten. Hierin werd aangegeven dat de doelstellingen voor zon op veld voor de RES Achterhoek zijn gehaald. De doelstellingen voor windenergie echter nog niet. Hier ligt voor de gemeenten nog een opgave. In de RES 2.0 is de opgave voor windenergie daarom iets verhoogd voor alle gemeenten door verdeling van het niet gealloceerd deel. Als gevolg van de gekozen regionale verdeling stijgt de Aaltense windopgave van 0,088 TWh naar 0,097 TWh. Voor de invulling van deze windopgave wordt er in eerste instantie van uit gegaan dat deze gerealiseerd kan worden in de voorkeursgebieden die zijn genoemd in de RES 1.0. In Aalten zou het dan gaan om het upgraden van het bestaande windpark Hagenwind.

In de RES 2.0 Achterhoek wordt verder regionaal de blik verbreed naar het energiesysteem. De RES 1.0 uit 2021 had met name de focus op grootschalige zonne- en windenergie. In de RES Achterhoek Voortgangsrapportage van 2025 werd benoemd dat er veel nieuwe ontwikkelingen zijn met grote impact op het Achterhoeks energiesysteem, waardoor het belangrijk is om deze ontwikkelingen integraal te beschouwen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan thema's als netcapaciteit, energieopslag, lokaal eigendom en de samenhang met de warmtetransitie.

De gemeente Aalten is een van de 3 gemeenten in de Achterhoek waarin een windpark staat. Op windmolenpark Hagenwind in Aalten staan 8 windmolens. Daarnaast is er zonnepark De Rietstap in Dinxperlo, het gaat hierbij om een terrein van circa 3 hectare.
Op de volgende pagina is in tabel A de totale opwek van duurzame energie in de gemeente Aalten in 2025 te zien. Tabel B is ter informatie en laat de verschillen tussen de gemeenten zien. De RES 2.0 Achterhoek is een regionale opgave dus ook de gegevens van de andere gemeenten worden weergegeven.

Tabel A: Totaal overzicht opwek duurzame energie in 2021, 2023 en 2025 per gemeente

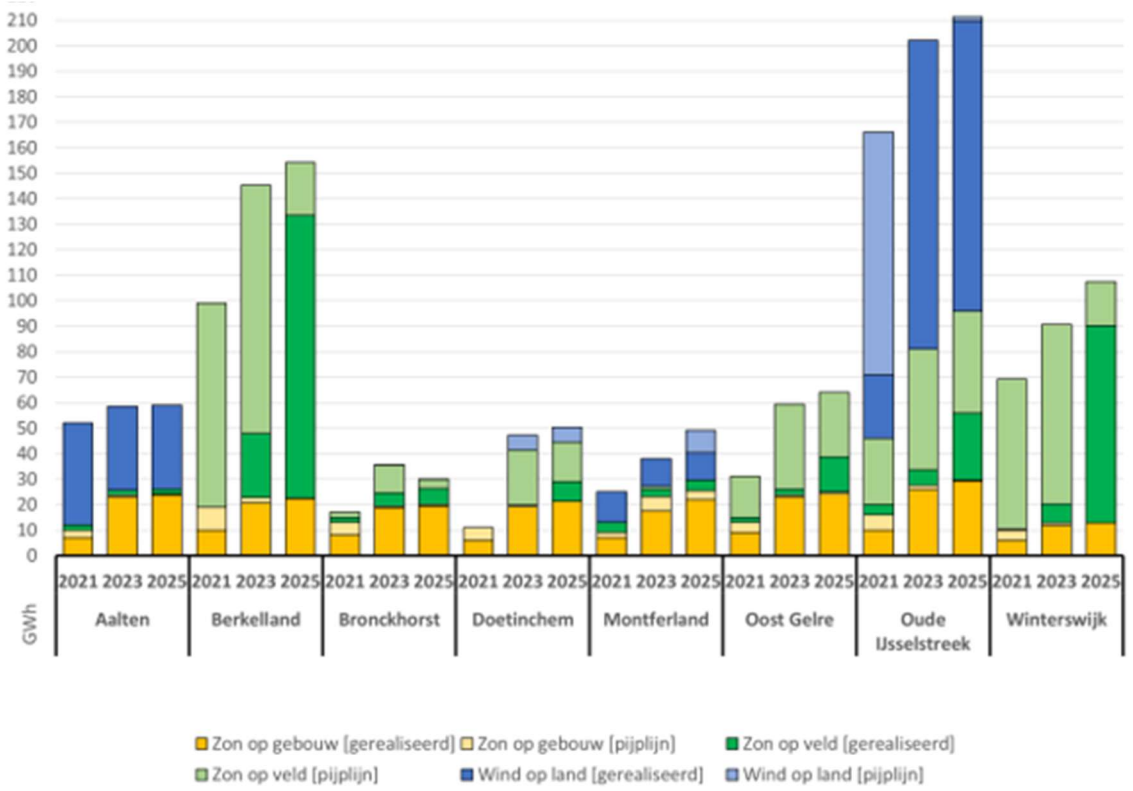

Tabel B: Opwek duurzame energie in 2025 per gemeente: realisatie en harde pijplijn

	Zon op gebouw		*Zonneparken op veld*		*Windturbines*		*Totalen*	
[TWh]	Gereali-seerd	Inclusief pijplijn	Gereali-seerd	Inclusief pijplijn	Gereali-seerd	Inclusief pijplijn	Gereali-seerd	Inclusief pijplijn
Aalten	0,024	0,024	0,002	0,002	0,033	0,033	0,059	0,059
Berkelland	0,022	0,022	0,111	0,132	0,000	0,000	0,133	0,154
Bronckhorst	0,019	0,020	0,006	0,010	0,000	0,000	0,026	0,030
Doetinchem	0,021	0,021	0,008	0,023	0,000	0,006	0,029	0,050
Montferland	0,022	0,026	0,004	0,004	0,011	0,020	0,037	0,049
Oost Gelre	0,024	0,025	0,014	0,039	0,000	0,000	0,038	0,064
Oude IJsselstreek	0,029	0,030	0,026	0,066	0,114	0,116	0,169	0,211
Winterswijk	0,013	0,013	0,077	0,094	0,000	0,000	0,090	0,107
Totaal	**0,175**	**0,181**	**0,248**	**0,370**	**0,158**	**0,174**	**0,581**	**0,725**

Voor alle projecten die in de pijpleiding zitten bij andere gemeenten geldt dat de initiatiefnemers al voor de netcongestie toestemming hadden gekregen van Tennet en/of Liander voor een grootverbruikersaansluiting.

Bron van tabel A en B: RES 2.0 Achterhoek

2. Evaluatie uitnodigingskader zon en wind

Bij de evaluatie van het uitnodigingskader zon en wind zijn de volgende vragen behandeld:

a. Heeft het huidige uitnodigingskader zijn doel bereikt? Was het uitvoerbaar?
Een uitnodigingskader staat of valt bij initiatiefnemers. Het kader is vastgesteld in 2021 en daarna is de situatie in Nederland veranderd. Door de congestie op het elektriciteitsnet hebben nieuwe ontwikkelingen voor een groot deel stilgelegen. Er is in de gemeente Aalten wel een initiatief geweest voor een extra zonnepark aan de Wikkerinkweg. Hier heeft de gemeenteraad destijds besloten geen medewerking te verlenen. Men vond een zonnepark op goede landbouwgrond niet gewenst. Dit was het enige project dat zich heeft gemeld. En al waren er andere nieuwe aanvragen voor zonnevelden of windmolens gekomen dan konden ze toch niet worden aangesloten op het elektriciteitsnet. De netcongestie op het hoogspanningsnet van TenneT is hiervoor de bepalende factor geweest. Zij kondigden in september 2021 aan dat de maximale capaciteit voor teruglevering in Gelderland bereikt is. Vanaf dat moment kregen alle grootschalige projecten waarbij een grootverbruik aansluiting nodig was een transportbeperking. Door deze netcongestie konden er in feite na 2021 geen nieuwe grote aansluitingen voor zon en windparken in het buitengebied aangelegd worden. Door deze omstandigheden kwamen er dus geen nieuwe initiatieven van de grond en was het uitnodigingskader dus in feite in de afgelopen periode niet uitvoerbaar. Hierdoor heeft het uitnodigingskader zijn doel niet kunnen bereiken.

b. Sluit het huidige uitnodigingskader nog aan bij nieuwe beleidsontwikkelingen?
De afgelopen periode zijn er veel nieuwe ontwikkelingen geweest en er komen nog veel nieuwe ontwikkelingen aan die een relatie hebben met duurzame opwek van energie. Denk hierbij aan netcongestie, de doelstelling van de Regionale Energiestrategie (RES 2.0), energieopslagsystemen, het opzetten van de omgevingsvisie, het op te stellen Warmte-Koudeprogramma waarbij we in samenwerking met de regio toewerken naar elektrificatie van de gebouwde omgeving en de ontwikkeling van energiegemeenschappen zoals bijv. Energiehubs. Het huidige kader is dus niet meer voldoende. Het zal in samenhang moeten worden gezien met andere ontwikkelingen.
Zonneparken en windmolens hebben invloed op de fysieke leefomgeving en kaders hiervoor dienen integraal opgenomen te worden in de omgevingsvisie. Een deel van de kaders voor de opwek van duurzame energie zullen dus hun plek hierin moeten vinden. Ook wordt de opslag van energie een steeds belangrijker issue. Kaders voor energieopslagsystemen zullen dus ook moeten worden meegenomen.

Zon en wind zijn vaak aanvullend aan elkaar. Als het waait schijnt de zon vaak minder en andersom. Voor een stabiel elektriciteitsnet is een goede verhouding zon en wind van belang. Voor het behalen van de RES-doelstelling is er nu voldoende opwek met zon in de regio aanwezig. Maar aan opwek van windenergie is er nog onvoldoende productie. In de Achterhoek moet dan ook vooral worden gewerkt aan het realiseren van opwek van windenergie. Vanuit de RES 2.0 is daarom regionaal besloten het nog niet gealloceerde deel in te vullen met windenergie. Voor de invulling van deze windopgave wordt er in eerste instantie van uit gegaan dat deze gerealiseerd kan worden in de voorkeursgebieden die zijn genoemd in de RES 1.0. In Aalten zou het dan gaan om het upgraden van het bestaande windpark Hagenwind. Als gevolg van de gekozen verdeling stijgt de Aaltense windopgave van 0,088 TWh naar 0,097 TWh. De huidige 8 windmolens leveren nu circa 0,033 TWh per jaar. Ze zijn nog niet afgeschreven maar zullen op termijn vervangen moeten worden. De

windmolens die tegenwoordig worden gemaakt zijn efficiënter en wekken meer energie op. Samen met de initiatiefnemers van windpark Hagenwind zal onderzocht moeten worden op welke wijze het windpark zich in de toekomst kan ontwikkelen.
De provincie Gelderland draagt uit dat zij de RES-regio's aan het RES-bod wil gaan houden vanwege de landelijke doelstellingen rond het klimaatakkoord. Ook om deze reden is het noodzakelijk om verder te onderzoeken op welke wijze de RES-doelstellingen op het gebied van windenergie mogelijk zijn en ruimtelijk ingepast kunnen worden. Daarnaast is het voor het energiesysteem en balans op het elektriciteitsnetwerk van belang dat opwek, opslag en verbruik dicht bij elkaar liggen.

Met de RES 2.0 Achterhoek is regionaal de blik verbreed naar het energiesysteem. De RES 1.0 uit 2021 had met name de focus op grootschalige zonne- en windenergie. In de RES Achterhoek Voortgangsrapportage van 2025 werd benoemd dat er veel nieuwe ontwikkelingen zijn met grote impact op het Achterhoeks energiesysteem, waardoor het belangrijk is om deze ontwikkelingen integraal te beschouwen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan thema's als netcapaciteit, energieopslag, lokaal eigendom, energiegemeenschappen en de samenhang met de warmtetransitie. Deze ontwikkelingen spelen zich niet alleen af binnen het beleidsdomein van de energietransitie maar ook binnen wonen, economische zaken en mobiliteit. Een toekomstbestendig energiesysteem voor de gemeente Aalten kan alleen gerealiseerd worden met een gezamenlijke regionale aanpak. Om alle ontwikkelingen integraal aan te pakken is in de RES 2.0 Achterhoek de actie opgenomen om een start te maken met het regionale programma Energiesysteem Achterhoek die alle ontwikkelingen samenbrengt. Gezien deze ontwikkelingen is alleen een herijking van het uitnodigingskader zon en wind dus te beperkt. Ook in de gemeente Aalten zal breder moeten worden gekeken naar andere ontwikkelingen rond het energiesysteem.

3. Vervolgstappen zijn noodzakelijk

Voor de volgende punten zullen er vervolgstappen moeten worden gezet. Duurzame opwek en opslag van energie zijn in de huidige tijd zeer actueel en moeten in samenhang worden gezien met het hele energiesysteem. Gezien de urgentie rond bijvoorbeeld netcongestie en de uitwerking van de omgevingsvisie zijn een aantal stappen ook al in gang gezet:

a. Netcongestie en energiesysteem

Zoals bekend, is netcongestie een grote uitdaging voor de ontwikkeling en verduurzaming in onze regio. Ons elektriciteitsnetwerk raakt steeds meer overbelast. Volgens TenneT zijn de grenzen van de capaciteit in de provincies Utrecht, Flevoland en Gelderland bereikt. Om een aansluitstop te voorkomen zijn aanvullende maatregelen nodig. Lokale duurzame opwek van energie en Energie Opslag systemen (EOS) kunnen helpend zijn om toch ontwikkelingen op het gebied van woningbouwplannen, bedrijventerreinen en de verduurzaming van bestaande bouw te realiseren. Samen met Liander, provincie en de andere gemeenten in de Achterhoek zijn we aan het bekijken welke mogelijkheden en kansen er zijn.
Het huidige elektriciteitsnet in de Achterhoek is niet ingericht op de verduurzaming en elektrificatie zoals die zich nu in de maatschappij afspeelt. Het gevolg daarvan is dat er onvoldoende capaciteit in het Achterhoekse stroomnet is, verduurzaming vertraging oploopt, stagnatie van bedrijfsontwikkeling en economische ontwikkeling in de regio. Daarom moeten we werken aan een regionale omslag in de energietransitie. In de RES 2.0 is hier al een eerste aanzet voor gegeven. Ook in Aalten bekijken we samen met andere partijen hoe we kunnen werken aan een duurzaam energiesysteem in de gemeente.

b. Onderzoeken mogelijkheden realisatie doelstelling RES 2.0

Windenergie is van belang vanwege de milieudoelstellingen en de warmtetransitie waarbij elektrificatie noodzakelijk is om onafhankelijker te worden van bijvoorbeeld andere landen op het gebied van fossiele brandstoffen. Voor de Achterhoek, en daarmee de gemeente Aalten, ligt er vanuit de Regionale Energiestrategie Achterhoek (RES) een taakstelling om 1,35 TWh aan duurzame energie opwek te realiseren. Voor het zoekgebied voor windenergie in Aalten, rondom het huidige Hagenwind gebied, ligt er een opgave om de opwek uit te breiden naar 0,097 TWh. Onderzocht moet worden welke upgrade mogelijkheden er zijn in het gebied. De gemeente gaat hierover in gesprek met de eigenaren van windpark Hagenwind. De opwek van duurzame energie in de gemeente is van belang en daarnaast wordt vanuit de netbeheerders aangegeven dat behoud van windenergie belangrijk is voor de balans op het netwerk. Bij de verdere uitwerking hiervan zal uiteraard gekeken worden naar bijvoorbeeld de omgeving, milieueisen en natuurwaarden.

c. Omgevingsvisie: duurzame opwek en opslag

De gemeente Aalten werkt momenteel aan de omgevingsvisie. Deze moet eind dit jaar vastgesteld zijn. De energietransitie en de warmtetransitie zorgen ervoor dat we goed moeten kijken hoe we ervoor zorgen dat we ons energiesysteem op een goede manier inrichten. De aardgasvrijopgave, duurzame energieopwek en energieopslag en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk hebben ook ruimtelijke impact. Tegelijk vormt de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet een directe beperking voor ruimtelijke ontwikkeling. Hiervoor moeten oplossingen gezocht worden. De gemeente Aalten werkt aan een toekomstbestendige leefomgeving en levert een actieve bijdrage aan de energietransitie. Dit wordt verder uitgewerkt in de omgevingsvisie.

4. Conclusie

Het huidige Uitnodigingskader zon en wind dient aangepast te worden naar een kader wat past bij de uitdagingen die er zijn als het gaat om bijvoorbeeld netcongestie, de doelstellingen van de RES 2.0, de combinatie duurzame energieopwek en energieopslag, de verduurzamingsopgave en de warmtetransitie richting aardgasvrij. Hiervoor moet breder gekeken worden naar de noodzaak en gevolgen voor het hele energiesysteem van de gemeente Aalten en de regio Achterhoek. Het zal uiteindelijk uitgewerkt worden in een programma worden dat valt onder de Omgevingswet. Dit vraagt meer onderzoek. In juni 2026 zal hiervoor een startnotitie worden opgesteld. In Q4 van 2026 komt hiervoor een concreet voorstel. Zodat we samen met de netbeheerder en andere partners kunnen blijven werken aan een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem in onze gemeente.